

תוכן

פרק א: מאפיינים חברתיים, ארגוניים והסטוריים של ארגון הפשיעה.....	3
מבוא.....	3
כנופיית רמת עמידר- רקע.....	3
התפתחות הכנופיה.....	4
פרק ב: מאפייני הפעילות הפלילית של ארגון הפשיעה.....	6
תחומי פשיעה של ארגוני פשיעה.....	6
כנופי עמידר- תחומי פשיעה.....	6
אירועים פליליים בולטים בארץ.....	6
אירועים פליליים בולטים בדרום אפריקה.....	8
פרק ג: מאפייני קשרי הגומלין אותם מקיים הארגון.....	9
קשרי עבריינות-כדורגל.....	9
קשרי עבריינות- מוסדות שלטוניים.....	9
קשרי עבריינות-דת.....	10
קשרים עם ארגוני פשיעה אחרים.....	10
פרק ד: דיון השוואתי למאפיינים של ארגוני פשיעה בעולם.....	12

פרק א: מאפיינים חברתיים, ארגוניים והיסטוריים של ארגון הפשיעה

מבוא

פשיעה היא חלק בלתי נפרד מהחיים התרבותיים מאז ומתמיד. היא גורמת לנזקים בחומר וברוח, לעבריינות ולחברה ומובילה לירידה באיכות החיים של המושפעים ממנה (גבע, 1992). הפשע אינו חי בוואקום, ושכונות עוני ומצוקה הן מצע פורה לשגשוגו. הקשר בין פשע לבין עוני ומצוקה נחקר רבות בספרות הסוציולוגיה והקרימינולוגיה. עוני אינו מספיק לערב אינדיבידואל בפעילות עבריינית, אך במקרים רבים נחוץ כגורם להתחלתה (Webster & Kingston, 2014). המובהקות של תנאים סוציאקונומיים עירוניים להיקרותו של פשע זוהתה במחקרי אקולוגיה כבר בשנות החמישים של המאה הקודמת. שאו ומקאי (Shaw & Mckay, 1942) השוו במחקרם אחוזי עבריינות במספר אזורים בערים שונות בארצות הברית, והראו חכי אלו נותרו זהים באזורים שונים באזורים סוציו-אקונומיים שונים, הגם שהאוכלוסיות וההרכבים האתניים שבהם השתנו לחלוטין במהלך הזמן. זוהי דוגמה לכך ששורשי הפשע במבנה החברתי הינם עצמאיים מהאינדיבידואלים המעורבים בפשע. החוקרים הסיקו כי ישנם שלושה פקטורים מרכזיים עודדו אחוזי פשיעה גבוהים: עוני, הטרוגניות וניידות, כאשר עוני הוא הפקטור המרכזי והמשפיע ביותר.

כנופיית רמת עמידר- רקע

"כנופיית רמת עמידר", המשרטטת פרופיל דומה לתיאור שלעיל, צמחה בשכונת רמת עמידר שבעיר רמת גן. היתה זו "שכונת פועלים", שרוב דייריה שוכני מעברות סמוכות שרכשו בה בתים מאת המהגרים המזרח אירופאיים, אשר נטשו לטובת הגירה או לטובת מקומות אחרים. מאז שנות ה-60 קוטלגה השכונה במעמד סוציו אקונומי נמוך, שהיווה רקע נח לפריחתו של ארגון הפשע שענה לשם "כנופיית רמת עמידר". האחים התאומים יוסי ורוני הררי היו ראשי הכנופיה, כשיוסי הוא הדומיננטי שבהם. הם נולדו בשכונת פרדס כץ שבצפון בני ברק למשפחה קשת יום, והיו הצעירים מבין שמונה אחים. אביהם היה אלכוהוליסט ובעל אלים לאשתו, שהרבה לשתות (רבקה, 2016). האב הפליא את מכותיו בילדיו ולא חסך אלימות אף מאשתו, שהגיעה מספר פעמים לבית החולים בגינו. (דיין, 2010). רוני הררי, האח התאום, שכבר בגיל עשר נשלח למושד לעבריינים צעירים בשל גניבת משאית, מתאר את ילדותו "למדתי שכשרצים להשיג ממתקים- גונבים. אחר כך פורצים לבתים. זו היתה שכונה אכזרית עם חוקים נוקשים. מי שהיה אבדאי, החזק, היה נחשב. מי שהיה חלש לא שרד" (אמיר, 2012).

אם לחזור לתחילת דרכה, הכנופיה קשורה בקשר הדוק עם משפחת הפשע אלפרון. בית אלפרון שכן בשכונת גבעת שמואל הסמוכה והחל את דרכו בעולם הפשע כבר בשנות ה-70. בשנות ה-80 צמחו בשכונת עמידר הסמוכה התאומים יוסי ורוני הררי, שהעריצו את יעקב אלפרון- "הגורו" מהשכונה הסמוכה. כשמשפחת אלפרון החלה לגבות כספים בשוק האפור, ו'עסקי' המשפחה גדלו, היא נזקקה לידיים נוספות ולהעסקת גורמים חוץ משפחתיים. האחים הררי וחבריהם מרמת עמידר גויסו לשם כך והיו "המוציאים לפועל"- מבצעים את גביית החוב בפועל, בדרכים עבייניות. בסוף שנות ה-80 נכנס יעקב אלפרון לכלא, מה שהיווה כר לצמיחה עצמאית של האחים יוסי ורוני הררי, בחסות ובאישור משפחת אלפרון. האחים הררי הגדילו את החברים והחיילים שבכנופיה- כנופיית רמת עמידר. בין החיילים שהצטרפו לכנופיה ניתן למנות את בן כהן ועמיר מולנר, שלימים הפכו לראשי ארגוני פשע מבוקשים בעצמם.

חוק ארגוני פשיעה (תשס"ג, 2003)¹ מגדיר ארגון פשיעה כ"חבר בני אדם, מאוגד או בלתי מאוגד, שפועל בתבנית מאורגנת, שיטתית ומתמשכת לעבירת עבירות, שלפי דיני ישראל הן מסוג פשע או עבירות המנויות בתוספת הראשונה²..". אורינב (2008) מונה מספר מאפיינים של ארגוני פשיעה. ראשית, מבנה היררכי וחלוקת תפקידים, כאשר אחד מחברי הארגון הוא מקבל החלטות בארגון. שנית, המשכיותו של הארגון, גם אם חבריו נכלאים או מתים. אלמנט חיוני נוסף ומהותי המגדיר ארגון פשע ככזה, לדברי אורינב, הוא שימוש באלימות, כלפי מתחרים, כלפי יחידים וכלפי ארגוני פשיעה מתחרים

כנופיית עמידר, בראשותם של האחים הררי, החלה בשגשוגה בשכונת רמת עמידר עונה על ההגדרות הללו ומקיימת ארגון פשע עצמאי. ראשי הכנופיה ומקבלי ההחלטות בה היו התאומים יוסי ורוני הררי, שדרכם העצמאית שגשגה כאמור, עם כניסתו לכלא של יעקב אלפרון, ראש ארגון הפשע בשכונה הסמוכה, בתחילת שנות ה-80 (יחזקאלי, 2017). האחים הררי נודעו עוד בימי עבודתם אצל משפחת אלפרון כנושים עוצמתיים ביותר, בעלי אלימות רבה בגבייה, שלא הותירה התנגדויות בקרב החייבים. סביבם נאספו נערים מרמת עמידר, ויחד צמחו לארגון פשע בראשות השניים, שנהגו באלימות רבה, שגבתה קרבנות רבים, כפי שיפורט בפרק הבא.

מאפיין נוסף, לדברי אורינב (2008) של ארגון פשע הוא הגבלת חברות בארגון, על-פי קריטריונים מוגדרים, כגון: גזע, עדה, עבר פלילי וכולי. התנהלות דומה בכנופית עמידר ניתן לראות בראשית הצטרפותו של עמיר מולנר, כיום ראש ארגון פשע בעצמו, לארגון בתחילת דרכו. מולנר, יליד 1975, התגורר בילדותו ברמת גן. בשונה מחברי הכנופיה, ילד לאב יוצא הונגריה, קצין משטרה ולאם מזכירה בבית ספר. בתיאוריו מוזכר תמיד צמד המילים "כחול עיניים" רמז למוצאו החריג בנוף הפשיעה, ולא בכדי. עולים חדשים ממדינות ערב חוו עוני שהיה בסיס לצמיחת פשע. לקראת סוף שנות ה-80, התחבר מולנר לנערי כנופיית רמת עמידר והיכרותו עם האחים הררי היתה דרך חבר כנופיה נוסף, בן כהן. כבר בגיל 17 נעצר 5 פעמים על ידי המשטרה בעבירות שונות. לוי (2006) טוען כי לא מן הנמנע כי המעצרים הללו היו ניסיונו של מולנר הצעיר לרכוש את אמונו של יוסי הררי, מנהיג כנופיית רמת עמידר. "מולנר בא מבחוצ", מצטט לוי מכר של השניים, "בן של שוטר ואשכנזי קטן, הוא היה חייב להוכיח את עצמו". תיאור זה מדגיש את אי השייכות העדתית והחברתית של מולנר לאופיים של חברי הכנופיה, ומחזק את קיומו של מאפיין נוסף בארגון הפשע של כנופית עמידר- גיוס בררני לארגון.

התפתחות הכנופיה

כנופית עמידר ינקה את עוצמתה מהאחים אלפרון. עם הפיכתה לעצמאית, התמקדה פעילותה של הכנופיה באזור רמת גן, אם כי, כמו כל פשע מאורגן, ידיה ארוכות בשליחותן (ליבוביץ-דר, 2001). אולם בהתייחס לפשיעה מאורגנת בעסקים, הרי שדי להציץ במיפוי ארגוני הפשע בתקשורת, בכדי להבין שלארגוני הפשע הללו יש טריטוריה ברורה של מוקדי פעילות, שאינה פולשת לשטחן של משפחות או ארגונים אחרים (אלי, 2015). כנופיית רמת עמידר, והמשכה בארגון של עמיר מולנר שצמח ממנה, כאמור, פעלה בשמה באזור רמת גן (זוהר, 2015).

ההקשר החברתי עדתי שבו צלחה הכנופיה, מלמד על שכונה ממעמד סוציו אקונומי נמוך, משפחה ברוכת ילדים(יוסי ורוני הררי), שההורים התקשו לפרנס בימם ההם, עוני ודלות. חברי הקבוצה היו ילדים להורים שהיגרו מארצות ערב, לאחר הקמת המדינה, ובארץ שלטה תפיסה לפי הפשע המאורגן הוא תופעה אתנית-עדתית, ולא תופעה הנובעת מתנאים כלכליים ו/או

¹ ס"ח 1984 (תשס"ג) 502

² כגון איסור הגרלות והימורים ועבירות של הברחת טובין